

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJĄ, BŪSTO ENERGIJOS TAUPYMO AGENTŪRĄ

2018 m. gruodžio 10 d. Nr. 4D-2017/1- 349
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl VŠĮ Būsto energijos taupymo agentūros (toliau vadinama – BETA arba Agentūra), Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau vadinama – Ministerija, Aplinkos ministerija) pareigūnų ir darbuotojų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant skundus dėl daugiabučio namo, esančio [...] (toliau vadinama – Namas arba namas), atnaujinimo (modernizavimo) bei galimo valstybės lėšų iššvaistymo (toliau vadinama – Skundas) vykdant Namo atnaujinimą (modernizavimą) pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą (toliau vadinama ir – Programa).

2. Skunde nurodoma:

2.1. „2016 m. gruodžio mėnesį kreipiausi į Jus [Ministrą Pirmininką] dėl iššvaistytų valstybės lėšų renovuojant Namą, kurios sudaro ne mažiau kaip 50 000,00 litų (14 484,00 Eur)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Š. m. vasario 3 d. gavau atsakymą iš BETA, kad [...] galima maksimali valstybės paramos suma, nustatyta investicijų plane, nėra viršinta, todėl nėra pagrindo teigti, kad valstybei padaryta žala.“

2.3. „BETA savo veikloje privalėtų vadovautis visa teisine aplinka reglamentuojančia Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa, tačiau išvadas pagrindžia nutarimo Nr. 1725 vieninteliu 54.2 punktu. Šio punkto taikymas atitiks jo dvasią tik tuomet, jei prieš tai yra įvykdytos visos renovacijai keliamos sąlygos. Deja, šiuo atveju taip nėra.“

2.4. „[...] butų ir kitų patalpų savininkams nustatyta tvarka balsų dauguma patvirtinus investicijų planą, nei bendra projekto investicijų suma, nei investicijų suma, tenkanti energetinį efektyvumą didinančioms priemonėms, nei individualių investicijų suma įvykus statybos rangos darbų pirkimui ir atlikus rangos darbus neturi viršyti dydžių, numatytų investiciniame projekte.“

2.5. „[...] teisės aktai nesuteikia teisės projekto administratoriui didinti investicijų plane nurodytas butui ar kitai patalpai priskiriamas individualias investicijas, o priežiūrą vykdančiai ir paramą skiriančiai organizacijai – skirti paramą neteisėtai priskaičiuotoms sumoms.“

2.6. „Gyventojų patvirtintame investicijų plane individualioms investicijoms numatyta suma sudaro 179 360,00 Lt (51 946,25 Eur). Įvertinus tai, kad buvo įstiklinti ne visi balkonai (nestiklinti balkonai, kurių bendra kvadratura sudaro 54,18 kv. m), bendra leistina individualių investicijų suma sudaro ne daugiau kaip 152 270,00 Lt (44 100,44 Eur). Administratoriaus [Projekto įgyvendinimo administratorius uždaroji akcinė bendrovė „A“; toliau vadinama ir – Programos administratorius] pateikta individualių investicijų suma sudaro 86 177,98 Eur, t. y., 42 077,54 Eur didesnė, negu numatyta gyventojų patvirtintame investicijų plane. Kadangi valstybė

skyrė 40 proc. paramą nuo neteisėtai priskaičiuotų individualių investicijų, valstybė patyrė apie 58 144,13 Lt (16 831,02 Eur) žalą.“

2.7. „Įstatymai numato: jeigu, parengus Namu atnaujinimo (modernizavimo) techninį darbų projektą ir statybos darbų sąmatą, paaiškėja, kad apskaičiuotos faktinės išlaidos viršija investicijų plane numatytas ir patalpų savininkų patvirtintas sumas (įskaitant ir individualių investicijų sumas), turėtų būti tikslinamos atitinkamos investicijų plano dalys ir šie pakeitimai derinami su butų savininkais ir jų patvirtinami. Nei Administratorius, nei BETA šių veiksmų neatliko. Gyventojams nebuvo suteikta informacija apie priskaičiuotas neteisėtas kainas. Gyventojams nebuvo suteikta galimybė išreikšti sutikimą ar nesutikimą įstiklinti balkonus už dvigubai didesnę kainą negu rinkos kaina. Renovacijos teisinėje aplinkoje įtvirtinta nuostata, kad atliekamų darbų kaina negali viršyti rinkos kainų [...]“

2.8. „Man asmeniškai pateikta balkono įstiklinimo kaina sudaro 5 951,11 Lt (1 723,26 Eur). Balkonų įstiklinimą vykdė UAB „B“. Kreipiausi į šią firmą dėl analogiško balkono įstiklinimo. Gautame komerciniame pasiūlyme pateikta kaina sudaro 2 750,00 Lt (796,46 Eur). Remiantis investicijų projektu maksimali minėto balkono įstiklinimo kaina sudaro 3 010,00 Lt (871,75 Eur).“

2.9. „Administratorius, savivaldybė, BETA savo veiksmais padarė žalos tiek žmonėms, tiek valstybei. Bendra žala sudaro 145 285,33 Lt (42 077,54 Eur). Žala valstybei sudaro 58 114,13 Lt (16 831,02 Eur).“

2.10. Pareiškėjas pateikė 2017-06-22 posėdžio protokolą. Posėdyje dalyvavo BETA, Savivaldybės, Aplinkos ministerijos, Projekto administratoriaus atstovai ir Pareiškėjas. Posėdyje svarstyti Pareiškėjo skundai: „dėl iššvaistytų valstybės lėšų renovuojant Namą, kurios sudaro ne mažiau 50 000,00 Lt (14 484,00 Eur); [...] butų ir kitų patalpų savininkams nustatyta tvarka balsų dauguma patvirtinus investicijų planą, nei bendra projekto investicijų suma, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, nei individualių investicijų suma įvykus statybos rangos darbų pirkimui ir atlikus rangos darbus neturi viršyti dydžių, numatytų investiciniame projekte; [...] teisės aktai nesuteikia teisės Projekto administratoriui didinti investicijų plane nurodytas butui ar kitai patalpai priskiriamas individualias investicijas, o priežiūrą vykdančiai ir paramą skiriančiai organizacijai – skirti paramą neteisėtai priskaičiuotoms sumoms; gyventojų patvirtintame investiciniame plane individualioms investicijoms numatyta suma sudaro 179 360 Lt (51 946,25 Eur). Įvertinus tai, kad buvo įstiklinti ne visi balkonai (nestiklinti balkonai, kurių bendra kvadratura sudaro 54.18 m²), bendra leistina individualių investicijų suma sudaro ne daugiau kaip 152 270,00 Lt (44 100,44 Eur)). Projekto administratoriaus pateikta individualių investicijų suma sudaro 86 177,98 Eur, t. y. 42 077,54 Eur didesnė, negu numatyta gyventojų patvirtintame investicijų plane.“

Posėdyje nutarta:

„*Edvardas Petrauskas* [BETA atstovas] – yra du pirkimų būdai: pirkimas pagal fiksuotą kainą ir yra įkainių sutartys. Įkainių sutartys paprastai naudojamos atstatymo darbams. Kitas variantas – fiksuotos kainos sutartys, kai objektą rangovas įsipareigoja pastatyti, atremontuoti ar renovuoti už bendrą sumą. Šiuo atveju toks konkursas ir vyko – laimėjo mažiausią kainą pasiūlęs teikėjas, o užsakovas – Projekto administratorius privalo rangovui tą bendrą sumą sumokėti.

Gintarė Burbienė [BETA atstovė] – Agentūros sprendimą išmokėti paramą energinį efektyvumą didinančioms priemonėms galima apskūsti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai ar administraciniam teismui.

Birutė Domarkienė [Savivaldybės atstovė] – Bendrija parengė Investicinį planą, tačiau kreipėsi į Savivaldybės administraciją, kad pagal pavedimo sutartį būtų skirtas Savivaldybės įgaliotas projekto administratorius. Bendrojo naudojimo objektų valdytojas yra pati Bendrija. Iš Bendrijos jokių kitų nusiskundimų dėl projekto įgyvendinimo nebuvo gauta.

Ona Birutė Raugalienė [Aplinkos ministerijos atstovė] – Dėl kaltų asmenų suradimo ir žalos išieškojimo nei Ministerija, nei Ministras Pirmininkas tokios komisijos, kuri nustatytų kaltus ir išieškotų žalą, nesudaro. Kaltų suradimas, išieškojimas ir nuostolių atlyginimas yra teismų

praktika. Kaltus nustato ir nuostolius išieško teismai. Jei Bendrija mano, kad yra padarytas nuostolis, gali kreiptis į ginčų komisiją, kuri nekainuoja. Bendrijai žyminio mokesčio mokėti nereikia.

Kęstutis Kubertavičius [Projekto administratoriaus atstovas] – Bendrija, kuri pati pradėjo renovacijos procesą, pati suorganizavo ir pateikė Investicinį planą ir pradėjusi darbus paprašė UAB „A“, kaip Projekto administratoriaus, administruoti visą renovacijos procesą, neturėjo ir šiai dienai taip pat neturi jokių priekaištų administratoriui dėl individualių ar kitokių investicijų.

Pareiškėjas – Turi būti įvykdyti renovacijos teisinėje aplinkoje priimti įstatymai, nutarimai ir taip toliau. Turi būti imamasi priemonių, kadangi Projekto administratorius neįvykdė įsipareigojimų, kuriuos kaip administratorius turėjo įvykdyti. Nesvarbu, kuri iš įstaigų [...] turi imtis priemonių, kad Namų individualios investicijos būtų sumažintos ligi Investiciniame projekte numatyto lygio. Preliminarus paskirstymas atliktas ir preliminariume paskirstyme turėjo viskas būti išdalyta pagal kvadratus ir bendras investicijas. Dabar visos investicijos padalintos iš kvadratų.“

2.11. Pareiškėjas elektroniniu laišku 2016-05-31 kreipėsi į Ministerijos pareigūną Ramūną Šveikauską, kuris pateikė atsakymą:

„[...] informuojame, kad daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plane, kuris rengiamas aplinkos ministro nustatyta tvarka, be kitos privalomos nurodyti informacijos, turi būti pateikiamas finansavimo planas, detalizuojant apskaičiuotas preliminaras investicijas ir paskirstant jas butų ir kitų patalpų savininkams.

Paskirstant lėšas butų ir kitų patalpų savininkams, įvertinamos bendrosios investicijos, kurios paskirstomos proporcingai daliai bendrojoje nuosavybėje (buto ir kitų patalpų naudingajam (bendrajam) plotui ir individualios investicijos (buto ar kitų patalpų langų keitimui, balkonų įstiklinimui ir kitoms priemonėms). Apskaičiuojama investicijų suma atėmus numatomą valstybės paramą ir kredito suma, tenkanti kiekvienam butui ar kitai patalpai. Be to, kiekvienam butui ar kitai patalpai apskaičiuojamas preliminarus kredito grąžinimo ir palūkanų apmokėjimo mėnesinės įmokos tarifas (eurais / kv. m patalpų naudingojo (bendrojo) ploto).

Investicijų plane taip pat apskaičiuojamas preliminarus mėnesinės įmokos tarifas, kuris neturi būti didesnis už didžiausios (leistinos) mėnesinės įmokos tarifą, nustatomą pagal Vyriausybės 2009-12-16 nutarimo Nr. 1725 2.4 papunktyje pateiktą formulę.

Pažymime, kad *butų ir kitų patalpų savininkams nustatyta tvarka balsų dauguma patvirtinus investicijų planą nei bendra projekto investicijų suma, nei investicijų suma, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, nei apskaičiuotas įmokos dydis, nei apskaičiuota preliminari butui ar kitai patalpai tenkanti investicijų suma įvykus statybos rangos darbų pirkimui ir atlikus rangos darbus neturi viršyti dydžių, numatytų investicijų plane.* [...]. Tačiau teisės aktai nesuteikia teisės projekto administratoriui didinti investicijų plane nurodytas butui ar kitai patalpai priskirtas individualias investicijas.“

3. Pareiškėjas prašo: „imtis realių priemonių valstybei padarytos žalos [...] išieškojimo iš kaltų asmenų ar įstaigų.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į BETA, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierių (Valstybės kontrolierius), Ministeriją, Viešųjų pirkimų tarnybą (VPT), Marijampolės savivaldybę (toliau vadinama – Savivaldybė), prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. BETA Seimo kontrolierių informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

5.1. „Namo Investicijų planas buvo suderintas su Būsto ir urbanistinės plėtros agentūra 2012-10-18 raštu Nr. 1.1-1252. 2013-10-21 protokolu Nr. 3 Namo butų ir kitų patalpų savininkai pritarė Investicijų planui, pasirinkdami priemonių paketą, kuriame numatyta bendra Projekto įgyvendinimo kaina 542 343,31 Eur, preliminari Namo atnaujinimo (modernizavimo) rangos darbų kaina – 502 080,65 Eur. 2014-07-03 paskirtas projekto administratorius UAB „A“ [Projekto (Programos) administratorius] organizavo butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimą, kuriame gyventojai supažindinti su kreditavimo sutarties sąlygomis.“

5.2. „Projekto administratorius, naudodamasis viešosios įstaigos CPO LT elektroniniu katalogu, nupirko Namo statybos rangos darbus. 2014 m. kovo 4 d. pasirašyta rangos darbų sutartis Nr. CPO31048 su generaliniu rangovu UAB [...] [*bendrovės pavadinimas žinomas*]. Sutarties vertė – 500 540,14 Eur. Vadovaudamasi LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1725 patvirtintų Valstybės paramos teikimo taisyklių 20 punktu, Agentūra 2014-05-22 išdavė dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų sutartis tinkama finansuoti, o statybos rangos darbai nupirkti nutarime nustatyta tvarka – bendra nupirktų darbų kaina neviršija Investicijų plane nustatytos bendros statybos rangos darbų kainos.“

5.3. „[...] parengtas Namo techninis darbo projektas gyventojams buvo viešai pristatytas, tačiau pristatymas nebuvo protokoluojamas. Pažymime, kad tik nuo 2015-06-27 pagal galiojusį statybos techninį reglamentą STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ buvo privaloma supažindinti butų ir kitų patalpų savininkus su Techninio darbo projekto sprendiniais. Pagal iki tol galiojusį statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ 11 priedo 16 punktą: „Iki gaunant statybą leidžiantį dokumentą ypatingo statinio (pastato) ar statinio (pastato), kuriam planuojama gauti valstybės paramą ir (ar) lengvatinį kreditą, pastato atnaujinimo projektas privalo būti patvirtintas Reglamento nustatyta tvarka.“

5.4. „2014-04-17 pasirašytas Namo Techninio darbo projekto ekspertizės aktas Nr. 327-EA-652/G, kuriuo patvirtinta, kad Techninis projektas atitinka esminius statinio reikalavimus, privalomųjų projekto rengimo dokumentų ir kitų statybos teisės aktų reikalavimus. 2014-05-06 išduotas statybą leidžiantis dokumentas Nr. [...]. 2014-07-24 ir 2014-11-18 Projektų įgyvendinimo kokybės priežiūros skyrius atliko Namo patikras. Su patikrų išvadomis supažindintas Projekto administratorius, pateiktos rekomendacijos. 2015-02-10 pasirašytas statybos užbaigimo aktas.“

5.5. „Namo Investicijų planas buvo suderintas su Būsto ir urbanistinės plėtros agentūra 2012-10-18, todėl jis turėjo atitikti tuo metu galiojusį Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto rengimo tvarkos aprašą (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2012-10-03 iki 2013-06-08). Šios redakcijos aprašo 24 punkte yra numatyta:

„Projekto finansavimo planas rengiamas vadovaujantis projekto parengimo ir įgyvendinimo suvestine kaina, preliminariu lėšų paskirstymu butų ir kitų patalpų savininkams ir namo bendrojo naudojimo objektų valdytojo (projekto užsakovo) pateiktais duomenimis apie butų ir kitų patalpų savininkų planus finansuoti projektą nuosavomis lėšomis, taip pat kitas lėšas (jei tokios numatytos ir patvirtintos atitinkamomis sutartimis), neįskaitant valstybės paramos, kadangi valstybės parama suteikiama kompensuojant išlaidas ar jų dalį tik įgyvendinus projektą arba jo pirmąjį etapą. Finansavimo plane nurodomos butų ir kitų patalpų savininkų asmeninės lėšos, kredito dydis ir kitos lėšos (jei tokios yra numatytos).

Valstybės paramos dydžiai apskaičiuojami vadovaujantis Valstybės paramos taisyklėmis ir pateikiami atskirai nuo finansavimo plano. Į valstybės paramos sumą neįskaitoma valstybės parama nepasiturintiems gyventojams, kuri gali būti teikiama pagal Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą.

Finansavimo plane pateikiamas preliminarus lėšų paskirstymas butų ir kitų patalpų savininkams, neįskaitant valstybės kompensacijų ir tiesioginės paramos nepasiturintiems gyventojams.“

5.6. „Projekto administratorius, vadovaudamasis LR daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymu, LR Civiliniu kodeksu, LR Vyriausybės

Nutarimu Nr. 1725 „Dėl valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklių patvirtinimo“, Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatais, rangos darbų pirkimo sutartimi, pagal faktiškai atliktų darbų aktus atlieka bendrųjų ir individualių investicijų paskirstymą butų ir kitų patalpų savininkams.

Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 16 d. nutarimu Nr. 1725 „Dėl Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklių patvirtinimo ir daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektui įgyvendinti skirto kaupiamojo įnašo ir (ar) kitų įmokų didžiausios mėnesinės įmokos nustatymo“, nustatyta, kad, teikiant valstybės paramą energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, investicijų į energinį efektyvumą didinančias priemones suma negali viršyti investicijų sumos, numatytos investicijų plane, ir bendra investicijų suma neturi viršyti investicijų plane numatytos šių investicijų sumos.

Perkant statybos rangos darbus CPO LT priemonėmis atrenkant mažiausią kainą pasiūliusį tiekėją pasirašoma fiksuotos kainos sutartis. LR Civilinio kodekso 6.653 straipsnyje nustatyta, kad jeigu sutartyje nustatyta konkreti darbų kaina, rangovas neturi teisės reikalauti ją padidinti, o užsakovas – sumažinti. Ši taisyklė taip pat taikoma ir tais atvejais, kai rangos sutarties sudarymo momentu nebuvo galima tiksliai numatyti viso darbų kiekio arba visų darbams atlikti būtinų išlaidų.“

5.7. „Siekiant efektyviausiai išspręsti Pareiškėjo nurodytas problemas, susijusias su Namu renovacija, Agentūra 2017-05-12 raštu kreipėsi į Daugiabučio namo savininkų bendriją „C“, Savivaldybės administraciją ir Projekto administratorių su rekomendacija organizuoti daugiabučio Namu butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimą ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatyme, bendrijos įstatuose ar taisyklėse numatyta sprendimų priėmimo tvarka dėl investicijų perskirstymo butų ir kitų patalpų savininkams po daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo). Pareiškėjas apie Administratoriaus pareigas ir prievoles skirstant investicijas buvo informuotas 2017-02-28 raštu Nr. (4)-B2-1622.“

5.8. „Agentūra nuolat teikia pasiūlymus ir rekomendacijas, kaip būtų galima efektyviau įgyvendinti daugiabučių namų renovacijos procesą. Artimiausiu metu numatomi teisės aktų pakeitimai, kuriuose bus nustatyta, kad individualios investicijos negali viršyti Investiciniame plane nurodytos individualių investicijų kainos. Individualių investicijų įkainojimo apribojimai taip pat bus įdiegti ir elektroniniame pirkimų kataloge CPO LT.“

5.9. „[...] Pareiškėjui pagal kompetenciją dėl individualių investicijų paskirstymo ir valstybei padarytos žalos atsakyta 2016 m. lapkričio 7 d. raštu Nr. (4)-B2.2-8334, 2017 m. sausio 24 raštu Nr. (4)-B2-620, 2017 m. vasario 28 raštu Nr. (4)-B2-1622. Kitų skundų dėl daugiabučio namo [...], atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo nebuvo gauta. [...]. Įgyvendinant Namu renovaciją, nebuvo nustatyta projektavimo, techninės priežiūros paslaugų, rangos darbų pirkimų ar kitų pažeidimų.“

5.10. Iš pateiktų dokumentų nustatyta:

5.10.1. BETA 2016-11-07 Pareiškėjui pateikė atsakymą į 2016-09-23 elektroninį užklausimą (kopija pateikta Lietuvos Respublikos Vyriausybei), kuriuo informavo:

„Namu projektavimo ir statybos rangos darbai buvo nupirkti laikantis nustatytos tvarkos, CPO LT priemonėmis, atrenkant mažiausią kainą pasiūliusį tiekėją. Atskirų Investicinio plano priemonių kainą, įvertinęs statybos kaštus, nustato pasiūlymą teikiantis tiekėjas. 2015-07-18 rangovas [...] raštu pateikė paaiškinimą dėl individualių investicijų kainos apskaičiavimo. Statybos resursų sąnaudų normatyvai nustatomi skaičiavimų, stebėjimų bei ekspertinio vertinimo būdu. Kiekvienu atveju atsižvelgiama į tuo metu galiojančius darbų įkainius, gamintojų, technologų rekomendacijas, medžiagų ir gaminių technines charakteristikas [...]. Nesutinkant su tiekėjo

pasiūlyta individualių investicijų kaina, iškilusį ginčą reikėtų spręsti teismine tvarka, vadovaujantis CK 6.653 ir 6.198 straipsniais ir statybos rangos darbų sutartimi“;

5.10.2. BETA 2017-01-24 Pareiškėjui atsakė į 2016-12-15 elektroninį užklausimą (kopija adresuota Vyriausybei); atsakyme pažymėjo, kad „tam tikrą energiją taupančių priemonių kaina yra mažesnė, nei numatyta Investicijų plane, kitų – didesnė, tačiau bendra priemonių kaina neviršyta. Galima maksimali valstybės paramos suma, numatyta Investicijų plane, taip pat nėra viršyta, todėl nėra pagrindo teigti, kad valstybei buvo padaryta žala“;

5.10.3. BETA 2017-02-28 raštu pateikė Pareiškėjui atsakymą į 2017-02-07 elektroninį užklausimą;

5.10.4. BETA 2017-05-12 raštu Savivaldybei, Projekto administratoriui rekomendavo kreiptis į Namų bendriją su prašymu „organizuoti Namų butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimą [...] dėl investicijų persikirstymo butų ir kitų patalpų savininkams po Namų atnaujinimo (modernizavimo)“.

6. Valstybės kontrolė Seimo kontrolierių informavo:

„Valstybės kontrolė, būdama aukščiausiaji valstybinio audito institucija, jai priskirtą kompetenciją įgyvendina atlikdama valstybinius auditus ir teikti nuomonę gali tik remdamasi atlikto audito metu surinkta informacija ir jos pagrindu padarytomis išvadamis bei teiktomis rekomendacijomis.

Asmenų pareiškimai (prašymai, skundai, pranešimai) yra vienas iš rizikos, susijusios su galimu neteisėtu ir neefektyviu valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, identifikavimo šaltinių. Šiuose dokumentuose pateikta informacija analizuojama, vertinama, ir pagal galimybes panaudojama planuojant Valstybės kontrolės veiklą – sudarant metines valstybinio audito programas ir į jas įtraukiant konkrečius valstybinius auditus.

Valstybės kontrolės 2017 metų veiklos plane, patvirtintame valstybės kontrolieriaus 2017 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. V-1, suplanuotas valstybinis veiklos auditas „Energijos vartojimo efektyvumo tikslų pasiekimas“, tačiau Pareiškėjo skunde nurodomos aplinkybės audito metu nebus vertinamos. Siekiant didžiausio tikėtino audito poveikio, būtinas kompleksinis požiūris ir visų pagal energijos vartojimo efektyvumo direktyvą šalyje atliekamų renovacijos procesų vertinimas. Audito metu planuojame vertinti sisteminius klausimus: ar ES ir nacionalinė parama orientuota į didžiausias energijos vartojimo efektyvumo potencialą turinčias priemones, kaip koordinuojama energijos vartojimo efektyvumo skatinime dalyvaujančių valstybės institucijų veikla, ar yra veiksmų, ribojančių tarptautinių įsipareigojimų pagal direktyvą 2012/27/ES šalyje įgyvendinimą.

Su audito išvadamis bus galima susipažinti baigus auditą (pagal valstybinio audito programą šio audito pabaiga numatyta 2018 m. I pusmetyje) viešai skelbiamoje audito ataskaitoje mūsų interneto svetainėje www.vkontrolė.lt.

Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimą koordinuoja ir kontroliuoja Aplinkos ministerija. Vienas svarbiausių Aplinkos ministerijos tikslų – sudaryti palankias sąlygas šalies gyventojams atnaujinti (modernizuoti) gyvenamuosius pastatus ir taip mažinti energijos sąnaudas. Programos įgyvendinimą administruojanti viešoji įstaiga Būsto energijos taupymo agentūra teikia Aplinkos ministerijai programai įgyvendinti skirtų lėšų panaudojimo ir programos įgyvendinimo stebėsenos vykdymo ataskaitas. Taigi, Aplinkos ministerija [...] yra kompetentinga imtis priemonių sprendžiant pareiškėjo keliamas problemas, taip pat galimai valstybei padarytos žalos atlyginimo klausimus.“

7. Tarnyba Seimo kontrolierių informavo, kad Projekto administratoriaus įgyvendinant Namų atnaujinimą (modernizavimą) vykdyti pirkimai „nebuvo atrinkti įvertinti. Į pateiktą informaciją bus atsižvelgta sudarant vėlesnių laikotarpių tikrinamų perkančiųjų organizacijų sąrašus.“

8. Savivaldybė Seimo kontrolierių informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš

kurių nustatyta:

8.1. „Agentūra 2014 gegužės 22 d. raštu Nr. (4)-B2-1901 patvirtino, kad statybos rangos sutartis tinkama finansuoti. Agentūra, priimdama sprendimą, ar statybos rangos sutartis tinkama finansuoti, energinį efektyvumą didinančių priemonių kainą vertina atskirai, neišskirdama individualių investicijų ir bendrųjų investicijų (vertina, ar nupirktų darbų kaina, energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, neviršija nustatytos Namu atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plane). Atsižvelgiant į tai, manome, kad Pareiškėjas klaidingai teigia, jog individualių investicijų suma, įvykus statybos rangos darbų pirkimui ir atlikus rangos darbus, neturi viršyti dydžių, numatytų Investicijų plane.“

8.2. „Vadovaujantis [...] Valstybės paramos taisyklių 20 punkto nuostatomis, administratorius, siekdamas tinkamai įgyvendinti atnaujinimo (modernizavimo) projektą, privalo organizuoti statybos rangos darbų pirkimus taip, kad statybos rangos darbai būtų nupirkti teisės aktu nustatyta tvarka, nupirktų darbų kaina neviršytų investicijų plane nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, neviršytų šių darbų kainos, nustatytos Investicijų plane. Šiuo atveju, įgyvendinant Namu atnaujinimo (modernizavimo) projektą, statybos rangos darbų kaina ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, neviršijo darbų kainos, nustatytos Investicijų plane. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Pareiškėjo teiginys, vertinant Namu atnaujinimo (modernizavimo) projektą, yra klaidingas. Pareiškėjas neįvertina to, kad bendrųjų investicijų suma, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, įgyvendinta už mažesnę sumą, nei nurodyta Investicijų plane, ir bendra suma, skirta energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, viršyta nebuvo. Todėl manome, kad valstybės parama skaičiuota tinkamai.“

8.3. „Namu Investicijų plano 6 lentelės 8.1.4 punkte numatyta 179 360,00 Lt (51 946,25 Eur) suma skirta priemonei „balkonų (lodžių) įstiklinimas pagal vieną projektą“ (4 lentelės 6.1.4 punktas) įgyvendinti. Pažymėtina, kad balkonai buvo stiklinami butuose (viso 282 m²) ir laiptinėje (67,6 m²), tačiau individuali investicija yra tik buto balkono stiklinimas. Rangos darbų sutartimi (pagrindinė sutartis Nr. CPO 31048) (toliau – Sutartis) nupirkta ir Namu techniniame darbo projekte suprojektuotas ir rangovų atliktas balkonų (lodžių) įstiklinimas pagal „vieną projektą“ (viso 350 m²), t. y., visas Investicijų plane nurodytas stiklintinų balkonų kiekis.“

8.4. „[...] Pareiškėjas vadovaujasi Valstybės paramos taisyklėmis, kurių 20 punkte nurodyta – „[...] Agentūra, nustačiusi, kad statybos rangos darbai nupirkti nesilaikant Nutarime nustatytos tvarkos ir (ar) jų kaina viršija investicijų plane nustatytą statybos rangos darbų kainą ir (ar) nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, viršija šių darbų kainą, nustatytą investicijų plane, šias aplinkybes nurodo dokumente ir per 5 darbo dienas paštu arba elektroniniu paštu išsiunčia jį Projekto administratoriui. Šiuo atveju lengvatinis kreditas statybos rangos darbams atlikti neteikiamas, iki pašalinami pastebėti trūkumai (darbai nuperkami nustatyta tvarka ir (ar) butų ir kitų patalpų savininkai patvirtina patikslintą investicijų planą).“ Šio punkto prasme nėra išskiriamos individualios investicijos ar atskiros Investicijų plano priemonės. Agentūra vertina ar statybos rangos darbų kaina viršija investicijų plane nustatytą statybos rangos darbų kainą, ir (ar) nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, viršija šių darbų kainą, nustatytą investicijų plane. Įgyvendinant Namu atnaujinimo (modernizavimo) projektą ši aplinkybė nebuvo nustatyta. Atsižvelgiant į tai, Agentūra nenustatė prieš tai minėtų trūkumų – visa statybos darbų (su projekto parengimu) kaina neviršijo Investicijų plane nurodytos bei Namu gyventojų patvirtintos sumos ir bendra energinį efektyvumą didinančių priemonių kaina neviršijo Investicijų plane nurodytos bei gyventojų patvirtintos sumos.“

8.5. „Investicijų planas parengtas vadovaujantis Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plano rengimo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas) [...]. Plano rengimo metu galiojusios Aprašo redakcijos 21 punktas įtvirtino – „Preliminari namo atnaujinimo (modernizavimo) priemonių įgyvendinimo, projektavimo ir statybos techninės priežiūros kaina nustatoma vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ nuostatomis dėl statinio statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo principų ir sustambintais

statybos darbų kainų skaičiavimais, valstybės įmonės Statybos produktų sertifikavimo centro interneto svetainėje (www.spsc.lt) paskelbtomis Juridinių asmenų, fizinių asmenų ir mokslo įstaigų parengtomis rekomendacijomis dėl statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo.“ Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Savivaldybė nenustatinėja įgyvendinamųjų atnaujinimo (modernizavimo) priemonių kainų. Investicijų planas su Agentūra suderintas 2012 m. spalio 18 d. raštu Nr. 1.1-1252, Namu Investicijų planui suteiktas Nr. MJ0005.“

8.6. „Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programoje (toliau – Programa) [...], Savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programoje, patvirtintoje Marijampolės savivaldybės tarybos 2013 m. rugpjūčio 9 d. sprendimu Nr. 1-280 „Dėl Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos patvirtinimo ir programos administratoriaus skyrimo“ (toliau – Savivaldybės Programa), Valstybės paramos taisyklėse ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose Projekto administratoriaus funkcijas įgyvendinant atnaujinimo (modernizavimo) projektus, nėra nustatyta pareiga ar teisė kontroliuoti rangovų atliekamų darbų kainos atitiktį rinkos kainoms. Todėl, vadovaudamiesi Valstybės paramos taisyklių 20 punktu, manome, kad Projekto administratorius, siekdamas tinkamai įgyvendinti atnaujinimo (modernizavimo) projektą, privalo organizuoti statybos rangos darbų pirkimus taip, kad statybos rangos darbai būtų nupirkti Valstybės paramos taisyklėse nustatyta tvarka, nupirktų darbų kaina neviršytų investicijų plane nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, neviršytų šių darbų kainos, nustatytos investicijų plane.“

8.7. „[...] bendra energinį efektyvumą didinančių priemonių įgyvendinimo kaina nebuvo viršyta numatyta sumai Investicijų plane, valstybės parama paskaičiuota tinkamai – valstybė bei Namu gyventojai, įskaitant ir Pareiškėją, materialinės žalos nepatyrė.“

8.8. „Namu atnaujinimo (modernizavimo) projektas (toliau vadinama – Projektas) buvo įgyvendinamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymu (iki 2015 m. sausio 1 d. – Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymu) (toliau vadinama – Valstybės paramos įstatymas) ir jį įgyvendinančiais teisės aktais, Programa, Valstybės paramos taisyklėmis, Savivaldybės programa.

Namu butų ir kitų patalpų savininkai sprendimą dėl Investicijų plano tvirtinimo ir Projekto rengimo bei įgyvendinimo sąlygų priėmė 2013 m. spalio 17 d., Namu statybos užbaigimo aktas Nr. SUA-40-150210-00013 surašytas 2015 m. vasario 10 d. Atsižvelgiant į tai, Projektas įgyvendintas per Valstybės paramos taisyklėse nustatytą 24 mėnesių terminą.“

8.9. „Mūsų turimomis žiniomis, DNSB „C“ (toliau vadinama – Bendrija), būdama Namu bendrojo naudojimo objektų valdytoja, 2011 m. spalio 20 d. organizavo Namu butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimą dėl Namu projekto parengimo, dėl atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo administravimo išlaidų skyrimo, dėl pirkimų komisijos išrinkimo ir jų funkcijų bei pareigų atlikimo. Investicijų plano parengimo paslaugą pirkė Bendrija.“

8.10. „2012 m. UAB „D“ parengė Namu atnaujinimo (modernizavimo) Investicijų planą. Investicijų planas suderintas su Agentūra 2012 m. spalio 18 d. raštu Nr. 1.1-1252, planui suteiktas Nr. MJ0005.“

8.11. „2013 m. rugsėjo 13 d. Savivaldybėje gautas Bendrijos pirmininkės [...] prašymas Namą įtraukti į Savivaldybės programą, Projekto įgyvendinimą ir finansavimo organizavimą pavedant Savivaldybės paskirtam Savivaldybės Programos [Projekto] administratoriui. Prie prašymo pateiktas Bendrijos narių susirinkimo, įvykusio 2013 m. rugsėjo 9 d., protokolas.“

8.12. „2013 m. rugsėjo 30 d. Marijampolės savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-342 „Dėl Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo programos, patvirtintos Marijampolės savivaldybės tarybos 2013 m. rugpjūčio 9 d. sprendimu Nr. 1-280, papildymo“ Namas įrašytas į Savivaldybės programą. 2013 m. spalio 17 d. organizuotas Namu butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimas, kuriame patvirtintas Investicijų planas ir Projekto parengimo organizavimas ir administravimas, jo įgyvendinimas pavestas Projekto administratoriui.“

8.13. „2013 m spalio 23 d. tarp Bendrijos ir Programos [Projekto] administratoriaus pasirašyta Pavedimo sutartis, kuria Bendrija pavedė administratoriui atlikti visus būtinus administracinius ir teisinius veiksmus, susijusius su Projekto parengimu, statybos rangos darbų paslaugos pirkimu, statybos techninės priežiūros pirkimu, Projekto finansavimo organizavimu, paimto lengvatinio kredito ir palūkanų administravimu ir kt.“

8.14. „2014 m. liepos 3 d. Projekto administratorius organizavo Namų butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimą, kuriame supažindino gyventojus su Namų kreditavimo sutarties Nr. DNKS-2014-3760-18 esminėmis sąlygomis, taip pat visiems Namų gyventojams 2014 m. rugpjūčio 20 d. išsiųsti pranešimai apie jiems tenkančią kredito dalį (kredito dalį, tenkančią bendroms investicijoms ir individualioms investicijoms – buto langų ir balkonų durų keitimui, balkonų stiklinimui ir sutvarkymui). Apie kitus organizuotus Namų butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimus ir priimtus sprendimus informacijos neturime.“

8.15. „Savivaldybės programos įgyvendinimas pavestas Programos administratoriui – UAB „A“. Pagal Savivaldybės programos 18, 21 punktus, Savivaldybės administracija koordinuoja visos Programos įgyvendinimą ir organizuoja jos įgyvendinimo veiksmus. Savivaldybė prižiūri ir kontroliuoja Programos administratorių vykdomą veiklą. Tuo atveju, jei gaunama informacija iš Programos finansavimą suteikusių bankų ar kitų finansų įstaigų, kad Programos įgyvendinimo administratorius nevykdo ar netinkamai vykdo savo įsipareigojimus pagal kredito sutartis, savivaldybės administracija nedelsiant imasi veiksmų užtikrinti, kad Programos įgyvendinimo administratorius laikytųsi įsipareigojimų arba būtų pakeistas.

Pagal Savivaldybės programos 19, 20 punktus, Programos administratorius atlieka visus veiksmus, susijusius su programos ir parengtų investicijų planų įgyvendinimu: skolinasi lėšas iš kredito įstaigų, naudodamasis Centrinės perkančiosios organizacijos parengtu elektroniniu katalogu, organizuoja rangos darbų (įskaitant ir projektavimo darbus), statybos techninės priežiūros paslaugų pirkimus, organizuoja ir prižiūri statybos darbų atlikimą ir užtikrina jų įgyvendinimo kokybę. Programos įgyvendinimo administratorius išsamiai informuoja būsto savininkus ir kitus suinteresuotus asmenis apie Programą. Būsto savininkams nusprendus įgyvendinti papildomas energinio efektyvumo didinimo priemones, neįtrauktas į investicijų planus, organizuoja šių investicijų planų pakeitimą, nebloginant planuojamų pasiekti energinio efektyvumo rezultatų.“

8.16. „Valstybės paramos įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nurodyta: „[...] Butų ir kitų patalpų savininkų sprendimu statytojo (užsakovo) ir kitos su projekto įgyvendinimu susijusios pareigos pavedimo sutartimi gali būti pavedamos kitam asmeniui, teikiančiam projekto įgyvendinimo administravimo paslaugas, arba savivaldybės programos įgyvendinimo administratoriui. Pavedimo sutartį pagal butų ir kitų patalpų savininkų sprendime nustatytas sąlygas sudaro ir jos vykdymą kontroliuoja bendrojo naudojimo objektų valdytojas.[...]“ 2013 m spalio 23 d. tarp Bendrijos ir Programos administratoriaus pasirašyta Pavedimo sutartis, kuria Bendrija pavedė Programos administratoriui atlikti visus būtinus administracinius ir teisinius veiksmus, susijusius su Projekto parengimu, statybos rangos darbų paslaugos pirkimu, statybos techninės priežiūros pirkimu, Projekto finansavimo organizavimu, paimto lengvatinio kredito ir palūkanų administravimu ir kt. Minėtos sutarties 3.1 punktas numato, kad Įgaliotojas (Bendrija, kuriai atstovavo bendrijos pirmininkė [...]), „[...] kontroliuoja sutarties vykdymą (projektavimo ir statybos rangos darbų atlikimo terminų atitiktį Investicijų plane numatytam projekto įgyvendinimo planui, išlaidų atitiktį projekto finansavimo planui, statybos darbų organizavimo reikalavimų vykdymą ir kitų sutartyje nustatytų įsipareigojimų vykdymą). Jis turi teisę pareikalauti, kad Įgaliotinis pateiktų visą informaciją, reikštiną pretenzijas dėl pavedimo vykdymo ir teikti atitinkamoms institucijoms informaciją apie pažeidimus [...]“

8.17. „Savivaldybės atstovai, pagal kompetenciją atlikdami Programos administratoriaus veiklos priežiūrą ir kontrolę, lankydavosi statybvietyje, bendravo su Bendrijos įgaliotu asmeniu, tikrino Namų atnaujinimo (modernizavimo) Projekto įgyvendinimo eigą. [...]“

8.18. „2013 rugpjūčio 16 d. Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. D V-1247 „Dėl už Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo

daugiabučiuose namuose programos įgyvendinimo administratoriaus veiklos priežiūrą ir kontrolę atsakingo asmens paskyrimo, programos įgyvendinimo priežiūros grupės sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“. Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. birželio 12 d. įsakymas Nr. DV-831 „Dėl įgaliojimo suteikimo“. Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. spalio 30 d. įsakymas Nr. DV-1679 „Dėl Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. rugpjūčio 16 d. įsakymo Nr. D V-1247 „Dėl už Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos įgyvendinimo administratoriaus veiklos priežiūrą ir kontrolę atsakingo asmens paskyrimo, programos įgyvendinimo priežiūros grupės sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“. Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. DV-617 „Dėl Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. rugpjūčio 16 d. įsakymo Nr. DV-1247 „Dėl už Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos įgyvendinimo administratoriaus veiklos priežiūrą ir kontrolę atsakingo asmens paskyrimo, programos įgyvendinimo priežiūros grupės sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“. 2017 m. kovo 10 d. Įsakymas Nr. DV-364 „Dėl įgaliojimo suteikimo“.

Minėtais įsakymais asmeniui (specialistui) konkrečių funkcijų nebuvo deleguota. Programos administratoriaus veiklos priežiūrą ir kontrolę jis vykdė pagal savo kompetenciją. Šiuo metu už Programos administratoriaus veiklos priežiūrą ir kontrolę atsakingo asmens pareigybės aprašyme nurodytos funkcijos, sietinos su daugiabučių namų atnaujinimu (modernizavimu): kuruoja Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programą; organizuoja Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos įgyvendinimą; planuoja lėšų poreikį Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos įgyvendinimui; teikia informaciją ir pasiūlymus daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo (modernizavimo) klausimais; atlieka Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos įgyvendinimo administratoriaus veiklos priežiūrą ir kontrolę; konsultuoja butų ir kitų patalpų savininkus bei pastatų valdytojus būsto atnaujinimo (modernizavimo) programų ir daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų bendrojo naudojimo objektų valdymo klausimais; rengia dokumentus Marijampolės savivaldybės tarybai, merui ir administracijos direktoriui savo kompetencijos klausimais; nagrinėja pagal kompetenciją gyventojų pareiškimus ir skundus, rengia atsakymus į juos; pavedimu atlieka ir kitas funkcijas, nenumatytas pareigybės aprašyme.“

8.19. „Vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D I-708 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“, patvirtinimo“, nuostatomis, nebuvo reglamentuojama Administratoriaus pareiga techninį darbo projektą apsvastyti su Namu gyventojais. Vis dėlto, siekiant tinkamai įgyvendinti Namu atnaujinimo (modernizavimo) projektą, Namu techninį darbo projektą, dalyvaujant Programos administratoriaus atstovams, viešai Namu gyventojams pristatė projektą [...]. Programos administratorius informavo, kad Namu gyventojai buvo supažindinti su esminiais techniniais darbo projekto sprendiniais, jiems atsakyta į kitus klausimus, susijusius su Namu techniniu darbo projektu. Mūsų žiniomis, pristatymas protokoluojamas nebuvo.“

8.20. „UAB „E“ atliko Namu atnaujinimo (modernizavimo) projekto ekspertizę ir 2013 m. balandžio 17 d. surašė ekspertizės aktą Nr. 327-EA-652/G. Projekto įvertinimo išvada – Techninis projektas atitinka esminius statinio reikalavimus, privalomųjų projekto rengimo dokumentų ir kitų statybos teisės aktų reikalavimus, techninį projektą galima tvirtinti [...].“

8.21. „[...] kad nebus stiklinami visi Name esantys balkonai, buvo žinoma parengus Investicijų planą. Techninis darbo projektas tikslinamas nebuvo, pakeitimų nebuvo daryta.

Techninio darbo projekto pakeitimai nebuvo daryti, nes Investicijų plano rengėjai, rengdami Investicijų planą įvertino, kad dalis balkonų yra įstiklinti taip, jog atliekant atnaujinimo (modernizavimo) darbus, jie atitiks projektinius reikalavimus. Investicijų plane 4 lentelės 6.1.4 p. numatomos įgyvendinti priemonės – „balkonų (lodžijų) įstiklinimas pagal vieną projektą“ nurodytos

preliminarijos darbų apimtys atitiko faktines apimtis, suprojektuotas techniniame darbo projekte, ir faktiškai atliktų balkonų stiklinimo darbų kiekius. Pažymėtina, kad Investicijų plane numatyta stiklinti balkonus butuose (viso 282 m²) ir balkonus laiptinėje (67,6 m²). Vadovaujantis tuo, pirkimais CPO 31048, nupirkta ir Namu techniniame darbo projekte suprojektuotas, ir rangovų atliktas balkonų (lodžių) įstiklinimas pagal „vieną projektą“ (viso 350 m²), t. y., visas Investicijų plane nurodytas stiklintinų balkonų kiekis. Atsižvelgiant į tai, Techninis darbo projektas nebuvo tikslinamas, nebuvo pakeitimų, kuriuos galimai būtų reikėję derinti su Namu gyventojais.“

8.22. „Programos 24 punkte nustatyta: „Savivaldybėms rekomenduojama atsižvelgiant į Programos tikslus ir uždavinius rengti savivaldybių programas, atitinkančias Programos reikalavimus, jas tvirtinti, skirti šių programų įgyvendinimo administratorius ir kontroliuoti jų įgyvendinimą, koordinuoti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) procesą savivaldybės teritorijoje, siejant jį su savivaldybės teritorijų planavimo, atnaujinimo ir tvarkymo programomis ir projektais, taip pat plėtoti visuomenės informavimą ir švietimą.“ Šias funkcijas Savivaldybė ir atlieka, tačiau atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūra, vadovaujantis Valstybės paramos įstatymo 3 straipsnio 8 dalies 2 punktu, pavesta vykdyti Agentūrai.“

8.23. „Savivaldybėje, siekiant tinkamo Savivaldybės programos įgyvendinimo, sudaryta Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos įgyvendinimo priežiūros grupė, Daugiabučių gyvenamųjų namų, įrašytų į Marijampolės savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programą, atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros ir kontrolės bei butų ir kitų patalpų savininkų skundų nagrinėjimo komisija.“

8.24. „Kiekvienam Namu butų ir kitų patalpų savininkui nebuvo parengtos numatomų atlikti darbų lokalinės sąmatos. Programoje, Savivaldybės Programoje, Valstybės paramos taisyklėse, Pavedimo sutartyje ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimą, nebuvo nustatyta rangovo ar Programos administratoriaus pareiga butų savininkams pateikti numatomų atlikti darbų sąmatas. Preliminarus Investicijų paskirstymas Namu butų ir kitų patalpų savininkams nurodytas jų patvirtintame Investicijų plane.“

8.25. „Prasidėjus statybos rangos darbams, Namu butų ir kitų patalpų savininkai apie jiems tenkančią kredito dalį (kredito dalį, tenkančią bendroms investicijoms ir individualioms investicijoms – buto langų ir balkonų durų keitimui, balkonų stiklinimui ir sutvarkymui), informuoti asmeniniu pranešimu (Pranešimai gyventojams išsiųsti 2014 m. rugpjūčio 20 d. ir 2015 m. birželio 18 d., gavus valstybės paramą energinį efektyvumą didinančių priemonių įgyvendinimui).“

8.26. „Pareiškėjo 2015 m. birželio 16 d. raštas Marijampolės savivaldybės merui „Dėl neteislingai ir neteisėtai priskaičiuotų individualių investicijų renovuojamame Name“. 2015 m. liepos 10 d. Marijampolės savivaldybės mero raštas Nr. SA-7000 „Dėl daugiabučio namo [...] atnaujinimo (modernizavimo) darbų individualių investicijų kainos“ Pareiškėjui bei Programos administratoriaus 2015 m. liepos 23 raštas Nr. 1-1167 (8.15) „Dėl X kreipimosi“ Marijampolės savivaldybės administracijai.

2015 m. lapkričio 24 d. Pareiškėjo raštas „Dėl neteislingai ir neteisėtai priskaičiuotų individualių investicijų renovuojamame Name“. Marijampolės savivaldybės mero 2015 m. gruodžio 17 d. raštas – atsakymas Nr. SA-12659-(19.20).“

9. *Ministerija* Seimo kontrolierių informavo:

9.1. „BETA, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų sutartis tinkama finansuoti, vadovaujasi Valstybės paramos namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklėmis [...] (toliau vadinama – Taisyklės). Taisyklių 20 punkte nustatyta, kad „Agentūra, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų sutartis tinkama finansuoti, įsitikina, kad statybos rangos darbai nupirkti Nutarime nustatyta tvarka, nupirktų darbų kaina neviršija investicijų plane nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą

didinančioms priemonėms, neviršija šių darbų kainos, nustatytos investicijų plane.“

Taisyklių 5 punkte nustatyta, kad „Projekto administratorius, atlikdamas statytojo (užsakovo) funkcijas, nurodytas Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, vadovaudamasis butų ir kitų patalpų savininkų patvirtintu investicijų planu, organizuoja projekto parengimą, įgyvendinimą ir (ar) finansavimą, atlieka visas kitas funkcijas, nustatytas Įstatyme, Programoje, Taisyklėse, Projektų rengimo tvarkos apraše ir aplinkos ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintame Kredito ir palūkanų apmokėjimo tvarkos apraše“.

Projekto administratorius patalpų savininkams privalo teikti informaciją, susijusią su namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimu, kai jie kreipiasi raštu ar elektroniniu laišku.

Aplinkos ministerija parengė Lietuvos Respublikos valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo Nr. 1-2455 pakeitimo įstatymo (toliau įstatymas) projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2017 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 410 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo Nr. I-2455 pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ pritarė įstatymo projektui, 2017 m. birželio 22 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė minėtą įstatymą.

Įstatyme numatyta griežtinti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų vertinimo ir priežiūros reglamentavimą, įstatymu Vyriausybė ar jos įgaliota institucija įpareigojama patvirtinti projektų vertinimo ir įgyvendinimo priežiūros tvarką, kurioje numatoma detaliau aptarti ne tik projektų vertinimo procedūras, bet reglamentuoti ir procese dalyvaujančių priežiūros institucijų veiksmų koordinavimą.

Numatoma rengti Taisyklių ir 2014 m. sausio 14 d. aplinkos ministro Įsakymu Nr. DI-34 patvirtintą Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto (ar jo dalies) rengimo, projekto (ar jo dalies) ekspertizės atlikimo, statybos techninės priežiūros paslaugų ir statybos rangos darbų pirkimo tvarkos aprašo pakeitimus, nustatant, kad Agentūra, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų sutartis tinkama finansuoti, įsitikina, kad nupirktų darbų kaina pagal kiekvieną įgyvendinamą priemonę neviršija investicijų plane nustatytos statybos rangos darbų kainos.“

9.2. Aplinkos ministerija 2015-06-05 ir 2016-10-17 teikė atsakymus Pareiškėjui, išaiškino teisės aktų nuostatas, nurodė apskundimo tvarką.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

10. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

10.1. *Vietos savivaldos įstatyme* reglamentuojama:

10.1.1. *4 straipsnis* – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; [...]“

10.1.2. *6 straipsnio 1 dalis* – vienos iš savivaldybių savarankiškųjų funkcijų yra: „21) statinių naudojimo priežiūra įstatymų nustatyta tvarka“; „42) [...] savivaldybės vykdomosios institucijos paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos, susijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų jiems priskirtų funkcijų vykdymu, priežiūra ir kontrolė pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintas pavyzdines taisykles.“

10.1.3. *20 straipsnis* – „2. Meras: [...] 11) kontroliuoja ir prižiūri savivaldybės viešojo administravimo institucijų, įstaigų ir įmonių vadovų veiklą, kaip jie įgyvendina įstatymus, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimus; [...]“

10.1.4. *29 straipsnis* – „8. Savivaldybės administracijos direktorius: [...] 7) koordinuoja ir kontroliuoja viešąsias paslaugas teikiančių subjektų darbą, atlieka kitas pagal įstatymus ir savivaldybės tarybos sprendimus jam priskirtas savivaldybės juridinių asmenų valdymo funkcijas; [...]“

10.2. *Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatyme* (toliau vadinama – Įstatymas) reglamentuojama:

10.2.1. *3 straipsnis* – „8. Vyriausybės patvirtintos Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimą administruoja Vyriausybės įsteigta **viešoji įstaiga Būsto energijos taupymo agentūra**, kurios veikla finansuojama valstybės biudžeto lėšomis. Ši įstaiga atlieka šias funkcijas: 1) *vertina savivaldybių programų atitiktį Vyriausybės patvirtintai Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programai*; 2) *vykdo atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūrą*; 3) *administruoja ir teikia šio straipsnio 1 dalyje nurodytą valstybės paramą (išskyrus lengvatinių kreditų teikimą ir kredito ir palūkanų apmokėjimą už nepasiturinčius gyventojus)*; 4) *teikia nereikšmingą pagalbą*; 5) *konsultuoja daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) proceso dalyvius (daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkus, bendrojo naudojimo objektų valdytojus, savivaldybes ir savivaldybių programų įgyvendinimo administratorius) daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) ir valstybės paramos teikimo klausimais, organizuoja visuomenės informavimą, švietimą ir mokymą*; 6) *organizuoja Vyriausybės patvirtintos Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėseną*.“

10.2.2. *4 straipsnis* – „1. Valstybės parama daugiabučiams namams atnaujinti teikiama ir jos administravimo išlaidos, taip pat lengvatinio kredito bendra metinių palūkanų dalis, viršijanti šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą lengvatinio kredito palūkanų dydį, padengiamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis ir (ar) Europos Sąjungos fondų, ir (ar) kitomis teisėtai gautomis lėšomis. [...]“

10.2.3. *6 straipsnis* – „1. Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektai turi atitikti teisingumo, protingumo, sąžiningumo kriterijus. [...]“

10.2.4. *15 straipsnis* – „1. Sprendimą dėl atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo pagal Vyriausybės patvirtintą Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą ar ją atitinkančias savivaldybių programas ir investicijų plano patvirtinimo, lėšų skolinimosi atnaujinimo (modernizavimo) projektui (ar jo daliai) parengti ir įgyvendinti ir kreditavimo sutarties sąlygų butų ir kitų patalpų savininkai priima balsų dauguma Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta sprendimų priėmimo tvarka. Butų ir kitų patalpų savininkų sprendimo dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) protokolo pavyzdinę formą nustato Vyriausybės įgaliota institucija. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyto sprendimo dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) įgyvendinimą, vadovaudamasis butų ir kitų patalpų savininkų patvirtintu investicijų planu, organizuoja bendrojo naudojimo objektų valdytojas, atlikdamas Statybos įstatyme nurodytas statytojo (užsakovo) pareigas. Butų ir kitų patalpų savininkų sprendimu statytojo (užsakovo) ir kitos su projekto įgyvendinimu susijusios pareigos pavidimo sutartimi gali būti pavedamos kitam asmeniui, teikiančiam projekto įgyvendinimo administravimo paslaugas, arba savivaldybės programos įgyvendinimo administratoriui. Pavidimo sutartį pagal butų ir kitų patalpų savininkų sprendime nustatytas sąlygas sudaro ir jos vykdymą kontroliuoja bendrojo naudojimo objektų valdytojas. Pavidimo sutarties pavyzdinę formą nustato Vyriausybės įgaliota institucija. [...]“

10.3. *Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklėse* (toliau vadinama – Taisyklės, aktuali redakcija, galiojanti nuo 2014-04-03), patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-12-16 nutarimu Nr. 1725, reglamentuojama:

10.3.1. „15. Sprendimą dėl projekto įgyvendinimo pagal Programą ar ją atitinkančias savivaldybių programas, investicijų plano patvirtinimo, lėšų projektui (ar jo daliai) parengti ir (ar) įgyvendinti (statybos rangos darbams atlikti ir (ar) statybos techninei priežiūrai vykdyti) skolinimosi savo arba Projekto administratoriaus, veikiančio daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų naudai, vardu ir lengvatinio kreditavimo sutarties sąlygų priima daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai Įstatymo 15 straipsnyje nustatyta tvarka. [...]“

10.3.2. „20. **Agentūra, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų**

sutartis tinkama finansuoti, įsitikina, kad statybos rangos darbai nupirkti Nutarime nustatyta tvarka, nupirktų darbų kaina neviršija investicijų plane nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, neviršija šių darbų kainos, nustatytos investicijų plane. [...].“

10.3.3. Taisyklių (aktuali redakcija, galiojanti nuo 2018-01-20) 21 punkte reglamentuojama: „Agentūra, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų sutartis tinkama finansuoti, įsitikina, kad statybos rangos darbai nupirkti Nutarime nustatyta tvarka, nupirktų darbų kaina neviršija investicijų plane ir Valstybės paramos sutartyje nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, taip pat darbų kaina, tenkanti butų ir kitų patalpų savininkų individualioms investicijoms, neviršija šių darbų kainos, nustatytos investicijų plane ir Valstybės paramos sutartyje. [...].“

10.4. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) (2015-08-26 nutarimo Nr. 913 redakcija, galiojusi nuo 2015-09-01) nustatyta:

„4. Taisyklėse vartojamos sąvokos: 4.1. **Asmens prašymo nagrinėjimas** – institucijos veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą ir atsakymo asmeniui parengimą. 4.2. **Atsakymas** – atsižvelgiant į prašymo turinį, žodžiu ar raštu asmeniui teisės aktų nustatyta tvarka suteikiama administracinė paslauga, įteikiama prašomo administracinio akto kopija, nuorašas ar išrašas, išdėstoma institucijos nuomonė apie asmens kritiką, pasiūlymus ar pageidavimus. [...] 8. Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. *Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, negaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo užregistravimo institucijoje išsiunčia prašymą Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai, kartu praneša apie tai asmeniui, paaiškina jo prašymo persiuntimo priežastis. [...] 34. Asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje. 35. Jeigu asmens prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų užregistravimo institucijoje, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 34 punkte nustatytą terminą, institucija nedelsdama išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis. [...] 47. **Atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį:** [...] 47.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 47.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatyta tvarka kitą nustatytos formos dokumentą, kuriame išreikšta institucijos valia, – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 47.4. į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, pranešama apie valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą ar neteisėtus veiksmus, nesusijusius su konkrečiu asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu, ar kitokių asmens kreipimąsi atsakoma laisva forma. [...] 50. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, **informaciją**, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame, vadovaujantis Taisyklių 12, 38, 39–42 punktais, pranešime apie asmens prašymo nenagrinėjimo priežastis **nurodoma tiksli atsakymo apskundimo tvarka ir institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimas (-ai) ir adresas (-ai), taip pat terminas (-ai), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.** [...].“*

10.5. *Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plano rengimo tvarkos*

aprašė (toliau vadinama – Tvarkos aprašas), patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009-11-10 įsakymu Nr. D1-677, nustatyta:

10.5.1. *3 punktas* – „Investicijų planas yra daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) pagrindimo dokumentas, kuriame pagal namo energinio naudingumo sertifikato ir namo fizinės būklės tyrimo ir vertinimo duomenis pagrindžiamos namo atnaujinimo (modernizavimo) priemonės, nustatant jų energinį ir ekonominį efektyvumą, investicijų dydį ir jų paskirstymą butų ir kitų patalpų savininkams, nustatomos pagrindinės techninės užduoties sąlygos daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) techniniam darbo projektui parengti. Techninis darbo projektas rengiamas vadovaujantis Statybos įstatymu ir statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ 11 priedu.“

10.5.2. *4 punktas* – „Investicijų plano rengimą organizuoja namo bendrojo naudojimo objektų valdytojas butų ir kitų patalpų savininkams nustatyta tvarka priėmus teigiamą sprendimą dėl namo atnaujinimo (modernizavimo) pagal valstybės ar savivaldybės remiamą programą. ***Valstybės paramos įstatymo nustatytais atvejais Investicijų plano rengimą gali organizuoti savivaldybė ar jos paskirtas savivaldybės programos įgyvendinimo administratorius.*** [...]“

10.5.3. *24 punktas* – „Parengtas Investicijų planas viešai aptariamas su namo butų ir kitų patalpų savininkais. Viešąjį aptarimą gyventojams patogiu metu organizuoja, jo tvarką nustato ir jame dalyvauja bendrojo naudojimo objektų valdytojas. Projektą pristato Investicijų plano rengėjas. Į viešąjį aptarimą gali būti kviečiamas savivaldybės programos įgyvendinimo administratorius, Agentūros atstovas ir kiti su projekto įgyvendinimu susiję asmenys. Po viešojo aptarimo Investicijų planas prireikus patikslinamas.“

10.5.4. *25 punktas* – „Patikslintas Investicijų planas pateikiamas Projekto administratoriui, kuris įvertina Investicijų plano atitiktį jo rengimo techninei užduočiai ir jo priėmimo faktą patvirtina savo parašu ant Investicijų plano antraštinio lapo. Ant investicijų plano antraštinio lapo pasirašo Investicijų plano rengimo vadovas ir rengėjai. Investicijų plano rengimo vadovas pasirašo ant kiekvieno investicijų plano lapo. Jei Investicijų planas rengiamas pagal savivaldybės programos įgyvendinimo administratoriaus arba savivaldybės užsakymą, parengtas Investicijų plano projektas turi būti suderintas su namo bendrojo naudojimo objektų valdytoju, kuris įvertina projekto atitiktį namo būklei ir jo atnaujinimo poreikiams ir projekto derinimo faktą patvirtina savo parašu ant Investicijų plano antraštinio lapo. Parengus Investicijų planą atliekama jo ekspertizė, jeigu ji privaloma pagal Statybos įstatymą. Ekspertizė neįeina į investicijų plano sudėtį ir vykdoma pagal atskirą užsakymą.“

10.5.5. *26 punktas* – „Gavus ekspertizės išvadą, jei ji privaloma, Investicijų planas pateikiamas derinti Agentūrai. Agentūra per 10 darbo dienų nuo jo gavimo dienos įvertina Investicijų plano atitiktį Programai, Valstybės paramos taisyklėms, Tvarkos aprašui ir derina arba raštu pateikia motyvuotą atsisakymą jį derinti, kai jis neatitinka šio tvarkos aprašo reikalavimų. (Kartu su Investicijų planu Agentūrai pateikiama Nekilnojamojo turto registro pažymos apie pastato paskirtį kopija).“

10.5.6. *27 punktas* – „Suderintą Investicijų planą tvirtina namo butų ir kitų patalpų savininkai priimdami sprendimą Valstybės paramos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta sprendimų priėmimo tvarka. Butų ir kitų patalpų savininkų sprendimo protokolas turi būti įregistruotas Lietuvos Respublikos vyriausiojo archyvaro 2011 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-152 „Dėl Nevalstybinių organizacijų ir privačių juridinių asmenų dokumentų regimo, tvarkymo ir apskaitos taisyklų patvirtinimo“ nustatyta tvarka, jo kopija įsegama į Investicijų plano bylą ir per 10 darbo dienų pateikiama Agentūrai. 28. Jeigu su Agentūra suderintas Investicijų planas keičiamas, tai jis pakartotinai derinamas su Agentūra Tvarkos aprašo 26 punkte nustatyta tvarka ir terminais. [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

11. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2000-12-21 nutarime yra nurodęs: „Daugiabučių namų tinkamas eksploatavimas bei jų išsaugojimas yra ne tik privatus savininkų, bet ir viešasis interesas [...]“.

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes bei į teisinį reglamentavimą, konstatuotina:

12.1. tyrimo metu Seimo kontrolierius pagal jam suteiktą kompetenciją vertino skundžiamas faktines aplinkybes ir surinktus įrodymus tik teisės taikymo aspektu. Pažymėtina, jog Seimo kontrolierius neturi įgaliojimų tirti ir vertinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes techniniu, inžineriniu, fizikiniu, finansiniu ar kitokiu aspektu, reikalaujančiu tam tikros srities specialistų žinių. Atsižvelgiant į tai, išvados teikiamos vertinant tik viešojo administravimo subjektų (BETA, Ministerijos, Savivaldybės) pareigūnų veiksmus;

12.2. vadovaudamiesi Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (pvz., dėl pareigūnų laiku nepriimtų sprendimų, kuriuos pagal įstatymą jie įgalioti priimti, dėl informacijos asmenims apie jų teises, priimtų sprendimų apskundimo tvarką nesuteikimo, dėl pagal kompetenciją pareiškėjams pateiktų neišsamių paaiškinimų ir pan.).

Pažymėtina, kad Programos administratorius, rangovas, tiekėjai, techniniai prižiūrėtojai, Bendrijos pirmininkas nėra viešojo administravimo subjektai, įmonių, įstaigų darbuotojai – pareigūnai, kurie atitiktų Seimo kontrolierių įstatyme pateiktą pareigūno sąvoką ir kurių veiklos tyrimas būtų priskirtas Seimo kontrolieriaus kompetencijai. Taigi Seimo kontrolieriui pagal kompetenciją nepriskirta vertinti jų veiksmų teisėtumą ir pagrįstumą, teikti rekomendacijas.

Techninio projekto atitikimo investicijų planui, ekspertizės ir rangovo ūkinės veiklos audito renovuojant Namą atlikimas, investicijų perskaičiavimas ir jų paskirstymas butų ir kitų patalpų savininkams, taip pat asmenų pripažinimas kaltais dėl galimai nusikalstamų veikų, taip pat galimai padarytos žalos nustatymas nepriskirtas Seimo kontrolierės kompetencijai, taigi šios aplinkybės nebuvo tiriamos bei vertinamos.

12.3. pagal Lietuvos Respublikos valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymą, sprendimus dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo), investicijų plano patvirtinimo, lėšų skolinimosi atnaujinimo (modernizavimo) projektui (arba jo daliai) parengti ir įgyvendinti ir kreditavimo sutarties sąlygų butų ir kitų patalpų savininkai priima balsų dauguma Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta sprendimų priėmimo tvarka. Tokie sprendimai (priimti butų savininkų visuotiniame susirinkime arba balsuojant raštu) gali būti nuginčyti tik teisme;

12.4. *nagrinėjamu atveju:*

12.4.1. Bendrija, būdama Namu bendrojo naudojimo objektų valdytoja, 2011 m. spalio 20 d. organizavo Namu butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimą dėl Namu projekto parengimo, dėl atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo administravimo išlaidų skyrimo, dėl pirkimų komisijos išrinkimo ir jos funkcijų bei pareigų atlikimo. Investicijų plano parengimo paslaugą pirkė Bendrija. 2012 m. parengtas Namu atnaujinimo (modernizavimo) Investicijų planas. Investicijų planas suderintas su Agentūra 2012 m. spalio 18 d. raštu Nr. 1.1-1252, planui suteiktas Nr. MJ0005.“ 2013 m. rugsėjo 13 d. Savivaldybėje buvo gautas Bendrijos pirmininkės prašymas įtraukti Namą į Savivaldybės programą, Projekto įgyvendinimą ir finansavimo organizavimą pavedant Savivaldybės paskirtam Savivaldybės Programos (Projekto) administratoriui. Prie prašymo pateiktas Bendrijos narių susirinkimo, įvykusio 2013 m. rugsėjo 9 d., protokolas. Savivaldybė Namą įrašė į Savivaldybės programą (pažymos 8.12 punktą).

Namo butų ir kitų patalpų savininkai sprendimą dėl Investicijų plano tvirtinimo ir Projekto rengimo bei įgyvendinimo sąlygų priėmė 2013 m. spalio 17 d., *Namo statybos užbaigimo aktas Nr. SUA-40-150210-00013 surašytas 2015 m. vasario 10 d.*;

12.4.2. Pareiškėjas BETA, Ministerijai, Savivaldybei, Ministrui Pirmininkui teikė skundus dėl „iššvaistytų valstybės lėšų, atnaujinant (modernizuojant) Namą“, prašė „imtis priemonių išieškoti valstybei padarytą žalą“. Savivaldybė ir kitos nurodytos valstybės institucijos nagrinėjo Pareiškėjo teiktus prašymus, skundus, teikė atsakymus:

12.4.2.1. tyrimo metu nustatyta, kad **BETA**, gavusi iš Aplinkos ministerijos (Ministerijai persiuntė Vyriausybė) persiūstus Pareiškėjo prašymus, teikė jam atsakymus (kopijos pateiktos Vyriausybei), tačiau tokio pobūdžio nagrinėjimas (kaip nustatyta tyrimo metu) Viešojo administravimo įstatymo, Prašymų nagrinėjimo taisyklių taikymo prasme nelaikytinas tinkamu, kadangi:

1) Pareiškėjo 2016-09-23 elektroninį laišką Vyriausybė 2016-09-29 persiuntė Aplinkos ministerijai. Ministerijoje šis laiškas gautas 2016-09-29, kada jis persiūstas BETA ir kada gautas šioje institucijoje, duomenų nėra, tačiau atsakymas pateiktas tik 2016-11-07 raštu.

Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis (pažymos 10.4 punktas), asmenų prašymai, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje;

2) BETA 2016-09-23, 2016-12-15, 2017-02-07 prašymus (visi jie persiūsti iš Aplinkos ministerijos ir Vyriausybės) nagrinėjo, aiškino teisės aktų nuostatas, tačiau Pareiškėjo atsakymai neįtikino ir jis pakartotinai (dėl tų pačių aplinkybių) teikė prašymus dėl galimai valstybei padarytos žalos nustatymo.

Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis, atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį (pažymos 10.4 punktas).

BETA iš esmės paaiškino Pareiškėjui, kad valstybei nėra padaryta žala, nes „tam tikrą energiją taupančių priemonių kaina yra mažesnė, nei numatyta Investicijų plane, kitų – didesnė, tačiau bendra priemonių kaina neviršyta, galima maksimali valstybės paramos suma, numatyta Investicijų plane, taip pat nėra viršyta“; paaiškino tuo metu galiojusių teisės aktų nuostatų esmę, Agentūros funkcijas („Agentūra, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbai nupirkti Taisyklėse nustatyta tvarka, nupirktų darbų kaina neviršija investicijų plane nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, neviršija šių darbų kainos, numatytos investicijų plane“). Tačiau pastebėtina, kad BETA savo atsakymuose nepaaiškino Pareiškėjui, kas (Bendrija, Programos administratorius, Pareiškėjas) ir kokių priemonių turėtų imtis, jeigu mano, kad yra padaryta žala, butų savininkams skirstant individualias investicijas. 2016-11-07 atsakyme paminėta, kad, „nesutinkant su tiekėjo pasiūlyta individualių investicijų kaina, iškilusį ginčą reikėtų spręsti teismine tvarka“, tačiau tai, kas turėtų inicijuoti kreipimąsi į teismą, nepaaiškinta. Taigi, atsakymai nelaikytini išsamiais, t. y. parengti neatsižvelgus į prašymo turinį;

3) BETA savo atsakymuose nenurodė jų apskundimo tvarkos, kaip tai numatyta Prašymų nagrinėjimo taisyklių 50 punkte (pažymos 10.4 punktas). Pažymėtina, kad Pareiškėjas prašė imtis priemonių „valstybei padarytos žalos išieškojimo iš kaltų institucijų ir asmenų“, t. y., priimti administracinį sprendimą. Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis (pažymos 10.4 punktas), jeigu atsisakoma priimti administracinį sprendimą, nurodoma tiksliai atsisakymo apskundimo tvarka.

12.4.2.2. tyrimo metu nustatyta, kad:

1) į **Ministeriją** Pareiškėjas kreipėsi, prašydamas „nustatyti teisingą ir teisėtą individualios investicijos (balkonų įstiklinimo) kainą renovuojamame Name“, „imtis priemonių valstybei padarytos žalos išieškojimui“. Ministerija 2015-06-05 ir 2016-10-17 raštuose išaiškino Pareiškėjui teisės aktų nuostatas, informavo apie Programos administratoriaus funkcijas, paprašė Programos administratorių, Savivaldybę (2015-06-05 raštu) išsamiai išnagrinėti Pareiškėjo prašymus ir jam atsakyti, paaiškino, kas ir kaip turėtų spręsti ginčą su rangovu (2015-10-05 raštas). Ministerija savo

raštuose pažymėjo, kad, pagal BETA „pateiktą informaciją, renovacijos projektavimo ir statybos darbai buvo nupirkti laikantis nustatytos tvarkos. Statybos darbai užbaigti 2015-02-10“ (2016-10-17 raštas).

Atkreiptinas dėmesys, kad Ministerija, atsakydama Pareiškėjui, galimai nesiaiškino, jog Name yra įsteigta Bendrija, kuri įgyvendina butų savininkų teises ir pareigas, susijusias su jiems priklausančių arba kuriamų naujų bendrosios dalinės nuosavybės teisės objektų valdymu, naudojimu ir priežiūra. Bendrija su Programos administratoriumi sudarė pavedimo sutartį (pažymos 8.13 punktas) dėl administracinių, teisinių veiksmų, susijusių su Namu renovacijos procesu. Ministerijos atsakymuose nurodoma, kad „Projekto (Programos) administratorius yra ir bendrojo naudojimo objektų valdytojas“, kuris turi vadovautis ir Butų ir kitų patalpų savininkų bendrosios nuosavybės administravimo pavyzdiniais nuostatais ir atsakyti į butų savininkų prašymus, netgi paaiškinama, kad Savivaldybė atlieka bendrojo naudojimo objektų valdytojų veiklos kontrolę, t. y. atsakė neišsiaiškinusi visų faktinių aplinkybių.

Ministerija savo atsakymuose (2015-10-05, 2016-10-17) nenurodė apskundimo tvarkos, kaip tai numatyta Prašymų nagrinėjimo taisyklių 50 punkte (pažymos 10.4 punktas). Pažymėtina, kad Pareiškėjas prašė imtis priemonių „valstybei padarytos žalos išieškojimo iš kaltų institucijų ir asmenų.“, t. y., priimti administracinį sprendimą. Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis (pažymos 10.4 punktas), jeigu atsisakoma priimti administracinį sprendimą, nurodoma tiksliai atsisakymo apskundimo tvarka.

2) Pareiškėjui į jo elektroninį laišką atsakymą pateikė ir Ministerijos pareigūnas (elektroniniu laišku; pažymos 2.11 punktas), nurodydamas, jog „*butų ir kitų patalpų savininkams nustatyta tvarka balsų dauguma patvirtinus investicijų planą, nei bendra projekto investicijų suma, nei investicijų suma, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, nei apskaičiuotas įmokos dydis, nei apskaičiuota preliminari butui ar kitai patalpai tenkanti investicijų sumą įvykus statybos rangos darbų pirkimui ir atlikus rangos darbus neturi viršyti dydžių, numatytų investicijų plane.* [...] [...] teisės aktai nesuteikia teisės projekto administratoriui didinti investicijų plane nurodytas butui ar kitai patalpai priskirtas individualias investicijas.“ Taigi, vadovaudamasis šiuo paaiškinimu (kuris iš esmės skiriasi nuo kitų oficialių Ministerijos atsakymų), Pareiškėjas ir toliau teikė skundus, nurodydamas, kad valstybei yra padaryta žala, nes individualių investicijų (nuo kurių skirta valstybės parama) suma yra didesnė nei Investicijų plane, o valstybės institucijos nesiima priemonių žalai išieškoti. Pažymėtina, kad nėra aišku, ar Ministerijos pareigūno paaiškinimas dėl individualių investicijų apskaičiavimo laikytinas oficialiu teisės aktų išaiškinimu, kuo vadovaujantis jis teikė tokį paaiškinimą, ar jam buvo duotas pavedimas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pareigūnas nurodė, jog Programos administratorius negali didinti Investicijų plane nurodytų individualių investicijų sumos. Tačiau tuomet nėra aišku, kodėl BETA, priimdama sprendimą skirti valstybės paramą (vertindama, ar rangos sutartis tinkama finansuoti), nepastebėjo, jog individualių investicijų suma yra didesnė, nei nurodyta Investicijų plane, ir tikrino tik tai, jog investicijų į energinį efektyvumą didinančias priemones suma negali viršyti investicijų sumos, numatytos Investicijų plane, ir bendra investicijų suma neviršytų Investicijų plane numatytos investicijų sumos (BETA paaiškinimas, pažymos 5 punktas), o Ministerija neatliko išsamaus aplinkybių tyrimo bei vertinimo;

12.4.2.3. tyrimo metu nustatyta, kad **Savivaldybė** teikė Pareiškėjui atsakymus (pažymos 8.26 punktas), paaiškino, kad BETA įvertino, jog rangos sutartis tinkama finansuoti, Namu atnaujinimo (modernizavimo) projektas įgyvendintas, Namu atnaujinimo (modernizavimo) darbai baigti;

12.4.3. BETA 2017-06-22 organizavo posėdį (Pareiškėjas jame dalyvavo; pažymos 2.10 punktas), kuriame buvo svarstyti Pareiškėjo skundai dėl „padidėjusių individualių investicijų, iššvaistytų valstybės lėšų ir žalos atlyginimo“.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiame posėdyje dalyvavę BETA, Ministerijos, Savivaldybės atstovai iš esmės nesiaiškino Pareiškėjo nurodomų aplinkybių, nepateikė teisės aktų aiškinimo, neatsakė į Pareiškėjo keliamą klausimą dėl valstybei galimai padarytos žalos, tik, kaip nustatyta iš

protokolo turinio, nutarė, jog Bendrija gali kreiptis dėl žalos į „ginčų komisiją“, „dėl kaltų asmenų suradimo ir žalos išieškojimo nei Ministerija, nei Ministras Pirmininkas komisijos nesudaro, [...] tai teismų praktika“. Taigi, į Pareiškėjo keltus klausimus nebuvo atsakyta, priemonių, kad būtų patikrintos Pareiškėjo nurodomos aplinkybės iš esmės, nebuvo imtasi. Pažymėtina, kad Pareiškėjui suteikta klaidinanti informacija dėl žalos atlyginimo, – ginčus dėl žalos atlyginimo sprendžia tik teismai. Pažymėtina, kad Pareiškėjui nepaaiškinta dėl jo teisių gynimo pažeidimo atveju.

12.4.4. *dėl teisinio reglamentavimo:*

1) Bendrija pirkė Investicijų plano parengimo paslaugą. Bendrija 2013-10-23 sudarė pavidimo sutartį, pagal kurią Bendrija (Įgaliotojas) pavedė Projekto (Programos) administratoriui (Įgaliotinis) atlikti visus būtinus administracinius ir teisinius veiksmus, pasirašyti ir pateikti visus būtinus dokumentus, susijusius su Namu atnaujinimo (modernizavimo) projekto parengimu, statybos rangos darbų paslaugos pirkimu ir statybos rangos darbų sutarties sudarymu, statybos techninės priežiūros paslaugos pirkimu ir sutarties sudarymu, projekto finansavimo organizavimu, valstybės paramos gavimu, projektui įgyvendinti paimto lengvatinio kredito ir palūkanų grąžinimo kreditą suteikusiam bankui administravimu ir kt. Pagal šią sutartį Įgaliotojas (Bendrija) kontroliavo sutarties vykdymą;

2) vadovaujantis Taisyklių nuostatomis (pažymos 10.3 punktas), galiojusiomis Namu atnaujinimo (modernizavimo), paramos gavimo laikotarpiu, Agentūra, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų sutartis tinkama finansuoti, turėjo įsitikinti, kad statybos rangos darbai nupirkti Taisyklėse nustatyta tvarka, kad nupirktų darbų kaina neviršija Investicijų plane nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, neviršija šių darbų kainos, nustatytos investicijų plane.

Pažymėtina, kad *Taisyklių 21punkte (nuo 2018-01-20 aktualioje redakcijoje ši nuostata patikslinta) šiuo metu* reglamentuojama, kad Agentūra, išduodama dokumentą, patvirtinantį, kad statybos rangos darbų sutartis tinkama finansuoti, **įsitikina**, kad statybos rangos darbai nupirkti Nutarime nustatyta tvarka, nupirktų darbų kaina neviršija investicijų plane ir valstybės paramos sutartyje nustatytos statybos rangos darbų kainos ir nupirktų darbų kaina, tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, **taip pat darbų kaina, tenkanti butų ir kitų patalpų savininkų individualioms investicijoms, neviršija šių darbų kainos, nustatytos investicijų plane ir valstybės paramos sutartyje.**

13. Seimo kontrolierių įstaigoje yra atliktas ne vienas tyrimas dėl daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) metu kilusių (kylančių) problemų: skundžiamasi, kad rangos darbai perkami per didelėmis kainomis, investicijų sumos (tenkančios energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, individualios investicijos ir kt.), numatytos ir patvirtintos investiciniuose planuose, atlikus namų renovacijas padidėja, tačiau dėl to kaltų nėra, valstybės institucijos klaidų nemato, nes joms svarbu, kad nebūtų viršyta bendra investicijų plane numatyta suma bei investicijų plane numatyta suma tenkanti energinį efektyvumą didinančioms priemonėms. Pareiškėjai dėl to piktinasi, nurodo, kad tuo ne tik butų savininkams, bet ir valstybei galimai daroma žala.

Pažymėtina, kad vadovaujantis Valstybės kontrolės įstatymo nuostatomis, Valstybės kontrolė, prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas, audituoja valstybės biudžeto vykdymą, valstybės piniginių išteklių naudojimą, kaip naudojamos Lietuvos Respublikoje gautos Europos Sąjungos lėšos ir kaip vykdomos programos, kuriose dalyvauja Lietuva; valstybės biudžeto lėšų, skiriamų savivaldybių biudžetams, naudojimą. Valstybės kontrolė, į prašymą atlikti valstybinį auditą siekiant nustatyti, kaip naudojamos valstybės lėšos teikiant valstybės paramą namų atnaujinimui (modernizavimui), yra pateikusi poziciją (pažymos 6 punktas), kad Aplinkos ministerija koordinuoja ir kontroliuoja daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimą, jai teikiamos programai įgyvendinti skirtų lėšų panaudojimo ataskaitos, todėl ji yra kompetentinga sprendžiant valstybei padarytos žalos atlyginimo klausimus. Paminėtina ir tai, kad Aplinkos ministerija yra asignavimų valdytoja, t. y. atsakinga už valstybės lėšų tinkamą panaudojimą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismo 2000-12-21 nutarimu (pažymos 11 punktą), Įstatymu, kitais teisės aktais, daugiabučių namų tinkamas išsaugojimas yra viešasis interesas, daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas) yra remiamas valstybės, teikiant valstybės paramą (Įstatymo 4 straipsnis; pažymos 10.2 punktą), todėl už modernizavimo įgyvendinimo priežiūrą negali būti atsakingi tik Namų butų ir kitų patalpų savininkai. Už tinkamą Vyriausybės patvirtintos Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimą atsakingos ir valstybės institucijos bei savivaldybės per įgaliotas institucijas. Programos įgyvendinimo priežiūra neturi būti formali.

Kadangi, vadovaudamasi Vyriausybės įstatymo nuostatomis (Vyriausybė vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo, rengia ir teikia Seimui svarstyti įstatymų ir kitų teisės aktų projektus), Vyriausybė tvirtina Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, todėl tikslinga pateikti šią pažymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei, prašant įvertinti teisinį reglamentavimą (Projekto administratoriaus atsakomybę, informacijos apie apskaičiuotas investicijas butų savininkams teikimą, Investicijų plano, techninio darbų plano pakeitimų derinimo tvarką ir kt.).

14. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Ministerija, BETA Viešojo administravimo įstatymo, Prašymų nagrinėjimo taisyklių taikymo prasme netinkamai išnagrinėjo Pareiškėjo prašymus, skundus, taigi skundas pripažintinas pagrįstu.

15. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime, priimta byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03, konstatavo:

„Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, kad piliečiai turi teisę [...] apskųsti jų sprendimus, garantavus piliečiams galimybę ginti savo teises teisme, peticijos teisę, taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. [...].“

Primant sprendimą dėl konkretaus prašymo (ar kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (2013-03-05 nutartis, priimta administracinėje byloje Nr. A556-439/2013).

Konstitucinė nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, konstitucinis atviros visuomenės imperatyvas, konstitucinė valstybės tarnybos samprata suponuoja tai, kad valstybės tarnyba turi būti atvira, prieinama žmonėms, kurių reikalus ji tvarko. Minėta, kad valstybės, kaip visos visuomenės organizacijos, paskirtis, taigi ir valstybės tarnybos paskirtis, – užtikrinti žmogaus teises ir laisves, garantuoti viešąjį interesą. [...]. Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...].“

16. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad:

16.1. vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 5 straipsnio 1 dalimi, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas;

16.2. vadovaujantis Nekilnojamojo turto registro įstatymo 4 straipsnio nuostatomis, visi nekilnojamojo turto registre esantys duomenys nuo jų įrašymo laikomi teisingais ir išsamiais, kol jie

nenuginčyti įstatymų nustatyta tvarka, taigi Namų statybos darbų užbaigimo akto teisėtumas ir pagrįstumas gali būti nuginčytas tik teisme;

16.3. CK 6.271 str. numatyta valstybės ir savivaldybių institucijų atsakomybė už sukeltą žalą: „Žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Žalą, atsiradusią dėl savivaldybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti savivaldybė iš savivaldybės biudžeto nepaisydama savo darbuotojų kaltės.“

Ginčus dėl žalos, padarytos valstybės ir savivaldybių institucijų, sprendžia administraciniai teismai Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (17 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Būsto energijos taupymo agentūros pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant prašymus pripažinti pagrįstu.

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant prašymus pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 15, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja:

19.1. *Būsto energijos taupymo agentūros direktoriui:*

1) atkreipti dėmesį į pažymos išvadų 12.4.2.1 papunktį, imtis teisinių ir organizacinių priemonių užtikrinant, kad asmenų prašymai, skundai būtų nagrinėjami vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo, Prašymo nagrinėjimo taisyklių nuostatomis, t. y. asmenims atsakoma atsižvelgiant į prašymų turinį, išaiškinama atsakymų apskundimo tvarka;

2) imtis teisinių ir organizacinių priemonių, kad, siekiant įvertinti valstybės paramos teikimo pagrįstumą, Agentūros specialistai tinkamai, vadovaudamiesi teisės aktų nuostatomis, atliktų techninį, administracinį ir finansinį daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo vertinimą;

19.2. *Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui:*

1) atkreipti dėmesį į pažymos išvadų 12.4.2.2 papunktį, imtis teisinių ir organizacinių priemonių užtikrinant, kad asmenų prašymai, skundai būtų nagrinėjami vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo, Prašymo nagrinėjimo taisyklių nuostatomis, t. y. asmenų prašymus nagrinėti iš esmės, aiškinantis visas faktines aplinkybes, teisės aktų nuostatas, išaiškinti atsakymų apskundimo tvarką;

2) įvertinti ir pateikti išvadas, ar Ministerijos pareigūnas Ramūnas Šveikauskas tinkamai atliko jam priskirtas funkcijas, elektroniniu laišku teikdamas Pareiškėjui teisės aktų išaiškinimus, ir ar toks išaiškinimas atitiko Ministerijos poziciją; jeigu atitiko, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių nebuvo imtasi veiksmų Namų atnaujinimo (modernizavimo) projekto įvertinimui.

20. Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 7 ir 8 punktais (Seimo kontrolierius turi teisę informuoti Vyriausybę apie įstatymų ar kitų teisės aktų trūkumus, prieštaravimus ir spragas bei siūlyti, kad būtų pakeisti įstatymai ar kiti norminiai teisės aktai, varžantys žmogaus teises ir laisves), **Prašymą** pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, prašant:

20.1. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas bei pareikšti savo poziciją (esant reikalui, tikslinti valstybės institucijų funkcijas) dėl daugiabučių namų atnaujinimui (modernizavimui) teikiamos valstybės paramos lėšų pagrįsto panaudojimo kontrolės (priežiūros) vykdymo;

20.2. svarstyti klausimą dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo, numatant (griežtinant) Projekto administratoriaus atsakomybę, teikiant informaciją butų savininkams dėl apskaičiuotų bendrų, individualių investicijų pakeitimų, derinant su jais Investicijų plano, techninio darbų projekto pakeitimus, statybos darbų sąmatas.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti Seimo kontrolierių ir Pareiškėją Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas